

ДЕЯКІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПОРТУ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ ЯК РЕТРАНСЛЯТОРІВ ІСТОРИЧНОЇ ПРАВДИ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ТА В ПОСТКОНФЛІКТНИЙ ПЕРІОД

Наталія Мошенська

*Харківський фаховий коледж спорту
Харків, Україна*

Вступ. Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України 06.06.2022 за №527, національно-патріотичне виховання дітей та молоді визначається як комплексна, системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, закладів освіти, сім'ї, громадських об'єднань та благодійних організацій, релігійних організацій та інших інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави [4].

Цілком природньо, що 11-й рік російсько-української війни і третій – повномасштабного вторгнення РФ на територію України, залишили певний відбиток й на спорті вищих досягнень, а саме – посилення функції репрезентативності наших професійних спортсменів. Через чисельні воєнні злочини РФ та взаємозв'язок між спортом і пропагандою країни-агресора українська спортивна спільнота має ретранслювати події у країні на підґрунті історичної правди під час комунікації зі світовими федераціями і комітетами, а особливо з тими, хто лобіює та/або толерує участь представників Росії у міжнародних змаганнях, у тому числі – й у нейтральному статусі.

Мета дослідження – визначити основні змістовні складові національно-патріотичного виховання в системі підготовки фахівців спорту вищих досягнень як ретрансляторів історичної правди в умовах збройних конфліктів та в постконфліктний період.

Матеріал і методи дослідження: аналіз літературних джерел, аналіз документів та Інтернет-джерел, публічних виступів (висловлювань) професійних спортсменів.

Результати дослідження та їх обговорення. В умовах триваючих збройних конфліктів, у постконфліктний період та в часи перманентної воєнної загрози надважливу роль в системі підготовки фахівців спорту вищих досягнень відіграє національно-патріотичне виховання. Професійні спортсмени, з-поміж інших публічних осіб – громадян країни, виступають ретрансляторами історичної правди у світовому інформаційному просторі. Саме це обумовлює важливість та виважену необхідність провадження роботи з національно-патріотичного виховання за такими пріоритетними напрямками, у

тому числі, як: формування ґрунтовних і глибинних знань з історії своєї держави, суттєвих етапів вітчизняного державотворення, культурних надбань українського народу та культури міждержавних взаємин на всьому шляху історичного розвитку країни, розуміння та прийняття національних інтересів України, необхідності залучення всіх громадян до активної участі у збереженні її безпеки від зовнішніх загроз, формування та розвиток активної громадянської позиції, яка є об'єктивним відбиттям історичної правди сучасних реалій України та має сприяти єднанню українського народу, зміцненню соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави, а також ефективним і перспективним міжнародним відносинам [2].

Разом з тим, значної уваги сьогодні потребує характер висвітлення подій у державі в умовах збройних конфліктів спортсменами спорту вищих досягнень, що комунікують в міжнародному публічному просторі та фактично ретранслюють історичну правду війни. Спортивна дипломатія є невід'ємною частиною стратегічних комунікацій держави як серед національної, так і поміж глобальної світової аудиторії [3].

Міжнародна світова спільнота не залишає без уваги події в Україні, тому дискусійні питання щодо причин, ролі сторін збройного конфлікту, причетності до скоєння воєнних злочинів, передбачувані майбутні репарації, ефективність і адекватність введених санкцій та багато інших складних питань – це тільки невеликий перелік з того інформаційного навантаження, з яким має гідно та фахово впоратися професійний спортсмен, що презентує країну у світі. Так чи інакше виникає необхідність пошуку історичної правди, як невід'ємною частини вираження національної суспільної думки.

Складним моментом є те, що історична подійна правда у трактуванні очевидців-українців і громадян інших держав, які отримують опосередковану ЗМІ, власним урядом, особистим трактуванням, емоціями тощо інформацію, може, і це дуже вірогідно, різнитися за змістом, хоча ключовий предмет обговорення вбачається спільний [5].

Реалізуючи національно-патріотичне виховання, ми вбачаємо історичну правду як достовірну, фактично задокументовану, невигадану інформацію про конкретні історичні події у державі. І це трактування застосовується не лише для інформації, яка сприймається світовою спільнотою позитивно, необразливо, а й до такої, яка може викликати глобальне занепокоєння, шокувати тощо. Це, власне, відповідатиме підставам демократичного суспільства – плюралізму, ліберальності суспільного мислення. Окремо треба зауважити, що ретрансляція історичних подій, пов'язаних із чисельними жертвами, повинна реалізовуватися на засадах безумовної поваги до полеглих та їх близьких у загальнонаціональному контексті. Події, що відбуваються під час збройних конфліктів, відповідно мають обговорюватися безперешкодно та не можуть заперечуватися.

Зазначимо також, що Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод захищає спірні висловлювання (суперечності у трактуванні подій), але за умови, що вони не заперечують точно встановлені історичні факти, не виправдовують насилля, не намагаються применшити

відповідальність винних осіб, не підбурюють до ненависті [1].

Висновки. Таким чином, у розрізі національно-патріотичного виховання в системі підготовки фахівців спорту вищих досягнень як ретрансляторів історичної правди в умовах збройних конфліктів та в постконфліктний період вбачається доцільним сфокусувати увагу на більш глибокому формуванні історичної пам'яті та культури здобувачів освіти на засадах історії величч, справедливості, гідності, гордості за свою країну та її боротьбу за незалежність. Окрім того, в умовах глобалізації виховної роботи значна увага має приділятися також посиленому вивченню іноземних мов, що надаватиме можливості більш дієвій комунікації у вивченні позитивних практик інших культур та сприятиме формуванню відповідального глобального мислення.

Це передбачає також відповідну роботу щодо формування культури та навичок публічних виступів, коментарів, інтерв'ю, підвищення рівня загальної культури мовлення. Виховні та освітні технології мають бути спрямовані на подолання та попередження розбіжностей щодо історичної правдивості події збройних конфліктів задля уникнення особистих спекуляцій на фактах, що можуть мати не лише локальний національний характер, а й набувати міжнародного характеру.

Отже, національно-патріотичне виховання в системі підготовки спорту вищих досягнень має сприяти формуванню фахівців як ретрансляторів історичної правди та сучасної національної ідеї.

Список використаної літератури.

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 19.02.2025).
2. Леощенко Д.І. Історична правда як складова історичної свідомості // Культурологічний вісник Нижньої Наддніпрянщини. Запоріжжя, 2006. №17. С. 133-134.
3. Литвиненко Н. П., Щоткіна В. І. Роль спортивної дипломатії у міжнародних відносинах // Міжнародні відносини. Київ, 2017. №14. С. 1-12.
4. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 №641: Наказ Міністра освіти і науки України від 06.06.2022 р. №527.
5. Процак Х. Що таке «Історична правда» URL: <https://www.istpravda.com.ua/blogs/4cc6156c96ef6/> (дата звернення: 19.02.2025).